

«ШЭДИТЭ БЭЭЛЭЙ» украин арадай ОНТОХОН

Загарайн аймагай Эрхириг ьууриин
“Горхохон” гэжэ сэсэрлигэй буряад
хэлэнэй багша Ешижалсанова А.Б.
бэлдэбэ

«БЭЭЛЭЙ»
украин
арадай
ОНТОХОН

Нэгэтэ үбгэн ой ошобо. Хойноһоонь
нохойниинь дахаба. Ябажа ябаһаар, үбгэн
бээлэйеэ гээбэ. Тэрэ үедэ үбгэнэй хажуугар
хулгана гүйжэ ябатараа, бээлэйень хараба.
Тэрэ бээлэй соонь ороод, иигэжэ хэлэнэ:

- Эндэ би байдаг болохомни...

Хулгана бээлэй соо ороод, байдаг болобо.
Бээлэйдэ баха гүйжэ ерэбэ.

- Бээлэй, бээлэй, хэн бээлэй соо байдаг бэ?

- Би жаахан боро хулгана. Ши хэмши?

- Би ногоон бээтэй баха. Намайе оруулыш.

- Орыш! Сугтаа байдаг болохобди!

Бээлэй соо хоёр амитад болобо.

Бээлэйдэ шандаган дэбхэрһээр дүтэлөөд,
нурана:

- Бээлэй, бээлэй, хэн бээлэй соо байдаг бэ?
- Би жаахан боро хулгана.
- Би ногоон бээтэй баха.

Сугтаа асууна:

- Ши хэмши?
- Би ута шэхэтэй шандаган. Намайе оруульт.

- Орыш! Сугтаа байдаг болохобди!
Бээлэй соо гурбан амитад болобо.
Бээлэйдэ үнэгэн маряаһаар дүтэлөөд,
нурана:

- Бээлэй, бээлэй, хэн бээлэй соо байдаг бэ?

- Би жаахан боро хулгана.
- Би ногоон бээтэй баха.
- Би ута шэхэтэй шандаган.

Сугтаа асууна:

- Ши хэмши?
- Би шара һүүлтэй үнэгэн. Намайе оруульт.
- Орыш! Сугтаа байдаг болохобди!

Бээлэй соо дүрбэн амитад болобо.

Бээлэйдэ шоно дүтэлөөд, нурана:

- Бээлэй, бээлэй, хэн бээлэй соо байдаг бэ?
- Би жаахан боро хулгана.
- Би ногоон бээтэй баха.
- Би ута шэхэтэй шандаган.
- Би шара һүүлтэй үнэгэн.

Сугтаа асууна:

- Ши хэмши?
  - Би боро бээтэй шоно. Намайе оруульт.
  - Орыш! Сугтаа байдаг болохобди!
- Бээлэй соо табан амитад болобо.

Гэнтэ бодон гахай бии болоод, нурана:

- Бээлэй, бээлэй, хэн бээлэй соо байдаг бэ?
- Би жаахан боро хулгана.
- Би ногоон бээтэй баха.
- Би ута шэхэтэй шандаган.
- Би шара һүүлтэй үнэгэн.
- Би боро бээтэй шоно.

Сугтаа асууна:

- Ши хэмши?
- Би бодон гахай. Намайе оруулыт.
- Үгы, багтахаа болёобди!
- Оруулыт! Газаа хүйтэн лэ.
- Зай, орыш!

Бээлэй соо зургаан амитад болобо.
Багтажа ядажа байтарань, баабгай
дүтэлөөд, нурана:

- Бээлэй, бээлэй, хэн бээлэй соо байдаг бээ?
- Би жаахан боро хулгана.
- Би ногоон бээтэй баха.
- Би ута шэхэтэй шандаган.
- Би шара һүүлтэй үнэгэн.
- Би боро бээтэй шоно.
- Би бодон гахай.

Сугтаа асууна:

- Ши хэмши?
- Би бамбагар бээтэй баабгай. Намайе оруулыт.
- Үгы, багтахаа болёобди!
- Оруулыт!
- Зай, орыш!

Бээлэй соо долоон амитад арай гэжэ багтана. Тэрэ үэдэ үбгэн бээлэйе бэдэржэ эхилбэ. Нохойнь урда гараад гүйбэ. Бэдэржэ байтараа, бээлэйень хараба. Бээлэйнь худэлжэ байба. Нохой бээлэй руу хараад, хусаба:

- Гав, гав, гав!

Амитад айһандаа бээлэй сооһоо гүйлдэжэ гараба. Үбгэн ерээд, бээлэйе абаа.

Онтохон соо хэн бээлэй гээгээб? Амитадые нэрлэгты!

«БЭЛЭЙМ» - ХҮҮГЭДЭЙ ДУУН

Үгэнь Георгий Дашабыловой,
хүгжэмынь Б. Цырендашиевой

1. Хүдэһөөр бээлэй намдаа
Хүгшэн эжым оёо.
Уран даа эжым,
Дулаан даа бээлэйм,
Бээлэйм, бээлэйм, бээлэйм.

Дабталга:

Баруун гарай бээлэй,
Зүүн гарай бээлэй,
Эжын оёһон бээлэй,
Эгээл дуратай бээлэй.

2. Дулаахан бээлэй намдаа
Хүгшэн эжым оёо.
Уран даа эжым,
Дулаан даа бээлэйм,
Бээлэйм, бээлэйм,
бээлэйм.

Дабталга

Наадан: «Бээлэй тууха»

Описание: играющие стоят или сидят тесным кругом лицом к центру, а в середине круга стоит водящий. Водящего выбирают с помощью считалки (можно скороговорки). Пока играющие незаметно передают из рук в руки за спиной рукавицу, водящий, закрыв глаза, считает до 10 на бурятском.

Задача водящего - обнаружить рукавицу в руках одного из играющих, который после этого становится новым водящим. У водящего три попытки узнать, у кого варежка.

Правила.

1. Игрок, получивший рукавицу, не задерживает ее у себя до конца счета, а передает сразу в любую сторону, продолжая проговаривать «бээлэй туу».
2. Названный водящим игрок должен немедленно показать свои руки, не передавая дальше рукавицу, если она у него находится.
3. Если водящий не угадал, у кого варежка, то он должен спеть, сплясать, стишок прочитать.
4. Если водящий угадал, то тот, у кого обнаружили варежку, должен спеть, плясать или стишок прочитать.

Выступив перед публикой, «исполнитель» становится водящим. Если «исполнители» затрудняется в исполнении своего номера, то дети помогают всей группой. После каждого выступления дети хлопают в ладоши и благодарят за выступающего.

«Баабгай» - хүүгэдэй дуун

- 1.Баахар, баахар, баахаргаа,
Баабгай, баабгай, баабгалдай.
Баахар, баахар, баахаргаа,
Баабгай, баабгай, аймшагтай!
- 2.Ааляр, ааляр нэрлэе,
Ай даа баабгай дуулуужан,
Дуугай, дуугай, дуугайгты,
Дуулаад, гэнтэ ерүүжэн!

Шандаган - физминутка

Хүбүүд, басагад, шагнагты.

Минии хойноо дабтагты.

Нэгэн, хоёр, гурба, дүрбэ, таба,

Шандаган нууна,

Шэхэниинь хүдэлнэ,

Иигээд, иигээд

Шэхэниинь хүдэлнэ.

Шандаган даарана,

Гарнуудаа дулаасуулна.

Иигээд, иигээд

Гарнуудаа дулаасуулна.

Шандаган дэбхэрнэ,

Дэбхэрэн ябана.

Хүбүүд, басагад, шагнагты.

Шандаган мэтэ харайгты.

«Табан хурган»

Барбаадай,
Батан туулай,
Тоохон тобшо,
Толи байса,
Бишихан шэгшүүдэй!

Дуун «Минии гэр бүлэ»

Аба хурган, аба хурган, хаанабши?
Би эндэ, би эндэ, сайн байна!
Эжы хурган, эжы хурган, хаанабши?
Би эндэ, би эндэ, сайн байна!
Аха хурган, аха хурган, хаанабши?
Би эндэ, би эндэ, сайн байна!
Эгэшэ хурган, эгэшэ хурган, хаанабши?
Би эндэ, би эндэ, сайн байна!
Бүүбэй хурган, Бүүбэй хурган, хаанабши?
Би эндэ, би эндэ, сайн байна!